

Cyfarfod Grŵp Llywio Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru WBPSG12 11^{eg} Tachwedd 2010, Canolfan yr Amgylchedd Cymru, Bangor

Yn bresennol

Enw		Sefydliad
Alys	Edwards	Tîm Cymorth Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru
Amy	Mulkern	Ymddiriedolaethau Natur yng Nghymru
Andy	Mackie	Amgueddfa Genedlaethol Cymru
Clive	Walmsley	CCGC/Comisiwn Cymru ar y Newid yn yr Hinsawdd
Diana	Reynolds	Llywodraeth Cynulliad Cymru/Tîm Cymorth Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru
Frankie	Hobro	Sŵ Môr Môn
Hazel	Drewett	CCGC
Huw	Jenkins	Natur Cymru
Ian	Guildford	CCGC/ Heddlu De Cymru
Kate	Williamson	Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri
Lizzie	Webster	Cyngor Sir Ddinbych
Nigel	Ajax-Lewis	Ymddiriedolaethau Natur yng Nghymru
Paul	Henderson	Dŵr Cymru
Richard	Mai	Cynrych Cynllun Gweithredu Bioamrywiaeth Lleol Cymru
Roy	Tapping	Canolfannau Cofnodion Lleol Cymru/Cofnod
Sarah	Mellor	Yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol
Sean	Christian	RSPB/Cyswllt Amgylchedd Cymru
Sean	McHugh	Tîm Cymorth Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru
Shaun	Russell	Canolfan Ymchwil Amgylcheddol Cymru
Stuart	Moodie	Dyfrffyrdd Prydain
Tracey	Lovering	CCGC/Tîm Cymorth Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru
Trevor	Dines	Plantlife/CCGC

Ymddiheuriadau

Enw		Sefydliad
Aethne	Cooke	CCGC
Bill	Somerfield	Llywodraeth Cynulliad Cymru/Tîm Cymorth Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru
Chris	John	Dyfrffyrdd Prydain
David	Parker	CCGC
Deb	Hill	CLILC/Dinas a Sir Abertawe
David	Jenkins	Coed Cymru
Dusi	Thomas	Dŵr Cymru
Glenda	Thomas	FWAG
Graham	Oliver	Amgueddfa Genedlaethol Cymru
Helen	Buckingham	Yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol
Laura	Jones	Cyngor Sir Gwynedd
Margaret	Jones	Cyngor Caerdydd
Michelle	Van-Velzen	Comisiwn Coedwigaeth Cymru
Nick	Bialynicki-Birula	Asiantaeth yr Amgylchedd Cymru
Pam	Barnes	Cadwch Gymru'n Daclus
Robin	Woodyatt	CLLLC
Steven	Bromley	Groundwork

Croesawyd pawb i'r cyfarfod gan y Cadeirydd, Diana Reynolds. Diolchodd i Shaun Russell a Chanolfan yr Amgylchedd Cymru am gynnal y cyfarfod ac am drefnu taith ddiddorol o amgylch Canolfan yr Amgylchedd Cymru cyn y cyfarfod.

Wedyn rhoddodd Diana y diweddaraf am faterion staff gan gyflwyno Alys Edwards a Tracey Lovering, sef y ddau aelod diweddaraf o Dîm Cymorth Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru a hysbysodd y cyfarfod fod Delcie Simkin bellach wedi gadael Llywodraeth Cynulliad Cymru ac y byddai Bill Sommerfield yn gadael y tîm ar ddiwedd y flwyddyn i gymryd swydd yn is-adran strategaeth bwyd Llywodraeth Cynulliad Cymru. Roedd achosion busnes ar gyfer penodi aelodau newydd o staff yn lle Delcie a Bill wedi'u cytuno.

Rhoddodd Diana y diweddaraf am y trafodaethau a gynhaliwyd yn dilyn SG11 rhwng Gerry Quarrell a David Parker ynghylch ariannu Grwpiau Ecosystemau Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru. Cyhoeddodd Diana fod cyfanswm o £140,000 wedi'i sicrhau (£70,000 gan Lywodraeth Cynulliad Cymru ynghyd ag arian cyfatebol gan CCGC). Caiff grantiau eu gweinyddu gan Amgylchedd Cymru yn dilyn yr un meini prawf â'r llynedd ac mae'n rhaid i geisiadau am grantiau gael eu noddi gan gadeirydd y grŵp ecosystem a Swyddog y Cynllun Gweithredu Bioamrywiaeth Lleol lle mae'r prosiect wedi'i leoli.

CAM GWEITHREDU 1. Bydd pawb yn trafod prosiectau ecosystemau posibl gyda chadeiryddion y grwpiau Ecosystemau.

Nododd Diana yr amcangyfrifir mai £1.8 miliwn yw cyfraniad ychwanegol Llywodraeth Cynulliad Cymru i'r cyllid ar gyfer cadwraeth natur yng Nghymru yn ystod y pum mlynedd nesaf.

Wedyn cyflwynodd Diana fformat sesiwn y bore, gan ddechrau drwy roi'r diweddaraf am 'Cymru Fyw' a ddilynwyd gan ddau sesiwn gweithdy a ganolbwyntiodd ar Bapur 1 (Gweithgarwch Ymgysylltu Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru) a Phapur 3 (dull cyllido)

Papur 1: Gweithgarwch Ymgysylltu Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru â 'Cymru Fyw': Diana Reynolds

Eglurodd Diana y berthynas rhwng 'Cymru Fyw' a Phartneriaeth Bioamrywiaeth Cymru gan nodi y byddent yn parhau i symud ymlaen gyda'i gilydd. Mae Papur 1 yn cynnwys dyfyniadau uniongyrchol o ddogfen gefndir 'Cymru Fyw' (gweler, er enghraifft, dudalen 25 sy'n nodi'r fframwaith ymgysylltu rhwng Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru a 'Cymru Fyw'). Dolen:

<http://wales.gov.uk/consultations/environmentandcountryside/eshlivingwalescons/?skip=1&lang=cy>

Yr her yw pontio'r bwloch rhwng sefydliadau sydd eisoes wedi'u hymgorffori yn y broses a'r rhai nad ydynt yn weithredol ar hyn o bryd. Mae trafodaethau yn parhau rhwng Llywodraeth Cynulliad Cymru a chadeiryddion y Grwpiau Ecosystemau, y Grŵp Polisi a Grŵp Canlyniad 21, er mwyn cytuno pa rai o swyddogion Llywodraeth Cynulliad Cymru a fydd yn gweithredu fel cysylltiadau uniongyrchol i'r gwahanol Grwpiau Ecosystemau.

Wedyn pwysleisiodd Diana y gwahaniaeth rhwng ymgynghoriad 'Cymru Fyw' ac ymgynghoriadau blaenorol. Lansiodd yr ymgynghoriad ar y cyd gan Lywodraeth Cynulliad Cymru a Chomisiynydd Amgylcheddol yr UE ac roedd yn cynnwys elfennau unigryw nas cysylltir fel arfer ag ymgynghoriadau (rhoddwyd barddoniaeth fel enghraifft). Yn bwysicach na dim, mae'r rhaglen waith aml-ffrwd gysylltiedig yn mynd rhagddo ac mae'n gynhwysol ac yn dryloyw. Eglurodd Diana ei swydd fel rheolwr y rhaglen a gefnogir gan Stephen Jackson (Llywodraeth Cynulliad Cymru) sy'n cyflawni ei dyletswyddau o ran cadwraeth natur a bioamrywiaeth.

Trafodwyd y cyfle i ymuno â gwahanol ffrydiau gwaith. Ceir cyfleoedd i ymuno â'r grwpiau ffrwd waith craidd sy'n gofyn am fewnbwn o un diwrnod yr wythnos neu ymuno â grŵp cyfeirio e-bost ehangach. Bydd cynhyrchion yn deillio o'r ffrwd waith; er enghraifft, mae prototeip porth GIS ar gael ar hyn o bryd ar wefan ymgynghori 'Cymru Fyw' Llywodraeth Cynulliad Cymru. Mae prototeip y porth GIS yn edrych ar gydberthnasau gofodol rhwng data amgylcheddol a chroesewir sylwadau. Gallai'r Tîm GIS hefyd ddarparu gweithdai i sefydliadau i drafod sut y gellid defnyddio adnoddau o'r fath fel rhan o Fframwaith Amgylchedd Naturiol.

CAM GWEITHREDU 2. Dylid cysylltu â thîm prosiect Fframwaith Amgylchedd Naturiol (Nia.Evans@wales.gsi.gov.uk) os oes gan eich sefydliad/grŵp ddiddordeb mewn cael gweithdy ar y porth GIS neu ymuno â ffrwd waith.

Cadarnhaodd Diana fod Llywodraeth Cynulliad Cymru yn dal i chwilio am astudiaethau achos i'w hychwanegu ar y rhai a gafwyd.

CAM GWEITHREDU 3. Bydd pawb yn parhau i gyflwyno astudiaethau achos o arfer da i Nia Evans (Nia.Evans@wales.gsi.gov.uk)

CAM GWEITHREDU 4. Bydd pawb yn parhau i ymgysylltu ag ymgynghoriad 'Cymru Fyw' a fforymau electronig.

Nododd Diana y byddai holiadur rheoliadol ar-lein a luniwyd gan y ffrwd waith reoliadol ar gael yn fuan.

CAM GWEITHREDU 5. Dylai pawb gysylltu â Jennifer Dack (jennifer.dack@environment-agency.wales.gov.uk) os hoffent gael eu hychwanegu ar y rhestr cylchredeg negeseuon e-bost ar gyfer holiadur y ffrwd waith reoliadol.

Nododd Diana hefyd y byddai pecyn cyfathrebu ar gael yn fuan ar dudalennau 'Cymru Fyw' y wefan ymgynghori, a fyddai'n cynnwys cyflwyniadau, negeseuon allweddol ac ati ac anogodd y rhai a oedd yn bresennol i ddefnyddio'r adnodd hwn. Nododd Diana fod croeso i aelodau gynnal eu sesiynau 'Cymru Fyw' eu hunain yn eu gwahanol sefydliadau ond gofynnodd iddynt roi gwybod i Lywodraeth Cynulliad Cymru. Pwysleisiodd fod Llywodraeth Cynulliad Cymru yn fodlon cynnal gweithdai ar gais; mae'n well ganddi eu cyfuno â chyfarfodydd sydd eisoes wedi'u trefnu.

CAM GWEITHREDU 6. Dylai pawb gysylltu â thîm prosiect Fframwaith Amgylchedd Naturiol (Nia.Evans@wales.gsi.gov.uk) os oes gan eich rhanddeiliaid (yn enwedig y rhai nad ydym yn cael siarad â hwy fel arfer) ddiddordeb mewn cael gweithdy Cymru Fyw.

Gofynnodd Trevor Dines a gâi pob ymateb i ymgynghoriad 'Cymru Fyw' ei gyhoeddi ar-lein. Cadarnhaodd Diana y byddai set lawn o ymatebion ar gael (heblaw am y rhai a gyflwynwyd gyda chais i'w cadw'n gyfrinachol) yn y Flwyddyn Newydd ynghyd ag

adroddiad ar y rhaglen. Bydd y wefan ymgynghori, fel y mae ar hyn o bryd, ar gael tan 31^{ain} Rhagfyr 2010 a chaiff ei disodli ar 1^{af} Ionawr 2011 gan Ganolfan ‘Cymru Fyw’ gan sicrhau cysondeb.

Gweithgarwch Ymgysylltu Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru â ‘Cymru Fyw’ – gweithgaredd gweithdy

Canolbwyntiodd y gweithdy ar Bartneriaeth Bioamrywiaeth Cymru gan ymdrin â thri maes allweddol, sef; dilysrwydd, cyflawni a thyniant er mwyn meithrin gallu Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru i gyflawni ei hamcanion. Cydnabuwyd bod cynnydd eisoes yn cael ei wneud yn y tri maes. Canolbwyntiodd y gweithdy ar dri chwestiwn allweddol, sef:

- 1) Dilysrwydd: Sut rydym yn sicrhau bod bioamrywiaeth ac ecosystemau yn un o weithgareddau craidd swyddi dydd pobl?
- 2) Cyflawni: Sut rydym yn ymgysylltu â phobl yn fwy effeithiol?
- 3) Tyniant: Sut rydym yn creu lle i feithrin ein sgiliau?

Gofynnodd Trevor Dines am eglurhad ynghylch a ddylai cwestiynau gael eu hateb fel aelod o Bartneriaeth Bioamrywiaeth Cymru neu gan sefydliadau unigol. Atebodd Diana y dylai'r rhai a oedd yn bresennol ddod â phob agwedd ar eu rôl/profiad wrth ystyried ymatebion i'r cwestiynau a ofynnwyd.

Cadarnhaodd Diana y câi allbynnau gweithdai eu cylchredeg er mwyn cael sylwadau ac adborth ychwanegol arnynt a'u cyflwyno i gyfarfod y Grŵp Llywio ym mis Chwefror neu fis Gorffennaf 2011.

CAM GWEITHREDU 7. Bydd Tîm Cymorth Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru yn coladu allbynnau gweithdai ar gyfer eitem SG13/ SG14 ar agenda Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru.

Papur 2: Ariannu Byd Natur mewn cyfnod o Gynildeb: Sean Christian

Cyflwynodd Sean Christian y papur, gan nodi bod yr adroddiad llawn wedi'i lunio ar lefel y DU gan Dîm Economeg RSPB a'i fod yn cynnwys syniadau sy'n berthnasol i Gymru. Mae fersiwn electronig o'r adroddiad llawn ar gael yn:

http://www.rspb.org.uk/Images/Financingnature_tcm9-262166.pdf

Nododd Sean fod y papur wedi'i ysgogi gan addewid Llywodraeth glymblaid y DU i sicrhau mai'r llywodraeth hon yw'r llywodraeth fwyaf gwyrdd erioed a chan syniad y ‘gymdeithas fawr’. Mae'r papur yn nodi'r heriau sy'n gysylltiedig â'r diffyg arian ar gyfer cadwraeth natur yn y DU (yr amcangyfrifir ei fod yn cyfateb i £275 miliwn y dydd) a'r sefyllfa ariannol bresennol ac yn ystyried ffyrdd o ryddhau arian preifat ar gyfer cadwraeth natur gan roi pwyslais ar gymdeithas sifil a byd busnes. Mae cryn botensial i ddefnyddio dulliau gwrthbwysio bioamrywiaeth a chredydau cadwraeth i gael gafael ar gyllid ac mae'r farchnad gwrthbwysio bioamrywiaeth yn ffynnu ar hyn o bryd yn yr Unol

Daleithiau ac Awstralia. Rôl y llywodraeth yw gosod rheolau a rheoleiddio marchnadoedd am fod llawer o'r manteision sy'n deillio o fyd natur o fudd i'r cyhoedd ac mae dull dewisol neu wirfoddol o weithredu yn annhebygol o weithio.

Ystyriwyd bod amseriad y Fframwaith Amgylchedd Naturiol a'r Papur Gwyn ar Amgylchedd Naturiol y DU yn gyfle 'unwaith mewn oes' i sicrhau newid cadarnhaol ac mae gwaith dadansoddi cychwynnol yn awgrymu bod system wedi'i ffurfioli yn cynnig cyfleoedd sylweddol.

Diolchodd Diana i Sean am ei gyflwyniad a gofynnodd i'r grwpiau yn y gweithdy ganolbwyntio ar dri chwestiwn, sef;

- 1) Pa argymhellion/adnoddau a ddylai gael eu hystyried yn fanylach?
- 2) A oes unrhyw arbenigedd yng Nghymru ar hyn o bryd y dylem/gallem ei ddefnyddio?
- 3) Beth yw'r rhwystrau a'r risgiau?

Nododd Diana y câi allbynnau'r gweithdai eu rhannu â ffrwd waith economaidd y rhaglen Amgylchedd Naturiol a bod cyfle i ddod ag arbenigwyr yn y DU i mewn i helpu. Gofynnodd Amy Mulkern a oedd gwaith Rio Tinto gyda'r Ymddiriedolaethau Bywyd Gwyllt wedi'i ystyried wrth lunio'r adroddiad hwn.

CAM GWEITHREDU 8. Bydd Sean Christian yn cadarnhau allbwn Rio Tinto â thîm Economeg RSPB a rhoi adborth i Amy Mulkern.

Nododd Sean fod yr adroddiad yn edrych ar rywogaethau a chynefinoedd yn bennaf, yn hytrach na chanolbwyntio ar wasanaethau ecosystemau neu brosiect ar raddfa tirwedd oherwydd cyfyngiadau cymhlethdod. Mae'r adroddiad yn dechrau o linell sylfaen syml 'dim colled net' ac yn datblygu o hynny.

Nododd Roy Tapping fod angen i sefydliadau fod yn fwy cydgysylltiedig o ran eu gwaith yn enwedig o ran gwaith ar raddfa tirwedd. Nododd Trevor Dines na ddylai fod unrhyw 'gollod net' o ran cynefinoedd o ansawdd cyfartal.

Nododd Paul Henderson y dylid ystyried opsiynau i gynhyrchu incwm o 'fioamrywiaeth dda' e.e. dulliau yn seiliedig ar barodrwydd i dalu ac y gallai defnyddio dull y 'gansen' atal sefydliadau rhag cymryd rhan/buddsoddi.

Nododd Richard May fod hyn yn tanbrasio bioamrywiaeth yn ei farn ef h.y. bod arian cytundebau a106 yn cael ei wario yn amlach na pheidio ar ganolfannau cymunedol yn hytrach na phrosiectau amgylcheddol bod angen mwy o gyfarwyddyd ar lefel uwch i sicrhau bod arian yn cael ei wario yn y lle cywir.

Nododd Sean nad yw bioamrywiaeth yn ymddangos ar y fantolen. Pwysleisiodd Diana werth cynhenid bioamrywiaeth fel cyd-destun pwysig i ddatblygu a defnyddio adnoddau prisio.

Cyflwyniad: Morfeirch Brodorol, Frankie Hobro, Sŵ Môr Môn.

Croesawodd Diana Frankie i'r cyfarfod. Diolchodd i Bartneriaeth Bioamrywiaeth Cymru am y gwahoddiad a rhoddodd gyflwyniad byr ar y sŵ a'i waith. Sŵ Môr Môn yw'r unig sŵ o dan berchenogaeth breifat yn y DU ac mae ei waith yn canolbwyntio'n llwyr ar fywyd morol brodorol. Mae ei waith mewn perthynas â morfeirch yn canolbwyntio ar y ddwy rywogaeth o forfeirch brodorol - sef y morfarch pigog (*Hippocampus guttulatus*) a'r morfarch trwyn cwta (*Hippocampus hippocampus*). Mae'r sŵ yn rhedeg rhaglen fridio gaeth sy'n canolbwyntio ar hyn o bryd ar *H. hippocampus* ac mae wedi llwyddo i fagu cryn nifer o *H. hippocampus* i'w llawndwf ac erbyn hyn ystyrir ei fod yn ganolfan ragoriaeth o ran y rhywogaeth.

Rhoddwyd trosolwg o'r problemau presennol sy'n wynebu'r rhai sy'n ceisio helpu'r rhywogaeth, megis diffyg data ar dueddiadau a chwmpas poblogaeth hanesyddol a phresennol. Wedyn nododd Frankie gamau gweithredu a fyddai o fudd i forfeirch brodorol, sef:

- 1) Pennu llinellau sylfaen ac ymchwil i nodi manylion dosbarthiad hanesyddol morfeirch yn enwedig o amgylch Cymru, a fyddai'n ei gwneud yn bosibl i nodi safleoedd rhyddhau prawf addas a monitro *H. hippocampus*.
- 2) Yr angen am eglurhad cyffredinol o rolau'r gwahanol gyrff statudol a chyrrff anllywodraethol yn y gwaith o reoli'r tacson hwn yn y gwyllt, a hefyd eu cydberthynas â'r sector preifat.
- 3) Cymorth ariannol tuag at y rhaglen sy'n dal i fynd yn ei blaen a chymorth i ddatblygu rhaglen debyg ar gyfer *H. guttulatus*.

Trafodaeth

Cafwyd trafodaeth wedyn a oedd yn ymwneud yn benodol â'r diffyg data neu wybodaeth am ddosbarthiad morfeirch brodorol yng Nghymru. Nododd Roy Tapping fod y diffyg data ar ddosbarthiad hanesyddol neu bresennol morfeirch yn golygu ei bod yn anodd eu hailryddhau. Serch hynny o gael cadarnhad bod morfeirch wedi'u gweld, byddai gwaith monitro ar rai safleoedd allweddol yn ei gwneud yn bosibl i ddiystyru rhai safleoedd a sefydlu rhaglen hirdymor.

Gofynnodd Clive Walmsley a oeddem yn gwybod digon am gynefinoedd cysylltiedig a nododd y gellid defnyddio'r arolwg o gynefinoedd rhynglanwol yng Nghymru i nodi safleoedd priodol ar gyfer rhaglenni rhyddhau. Hysbysodd Frankie y grŵp mai'r prif gynefin ar gyfer morfeirch yw gwelyau morwellt. Awgrymodd Trevor Dines drefnu cyfarfod rhwng Frankie a Thîm Rhynglanwol CCGC.

Trwyddedu ar gyfer rhyddhau – dylai Carys Roberts ym Mhencadlys CCGC allu rhoi cyngor ac awgrymwyd y dylid gwneud gwaith dilynol ar hyn drwy gysylltu â'r tîm

rhynglanwol. Nododd Ian Guildford na fyddai ailgyflwyno morfeirch yn debygol o achosi problem am fod y rhywogaethau dan sylw yn rhai brodorol.

CAM GWEITHREDU 9. Bydd Clive Walmsley yn hwyluso'r cyfarfod cyntaf gyda Frankie a Thîm Rhynglanwol CCGC a chyda CCGC i holi Carys ynghylch materion trwyddedu sy'n ymwneud â rhyddhau morfeirch.

Awgrymodd Paul Henderson y dylid ceisio cael arian gan Ewrop megis INTERREG a nododd bod gan Sŵ Caer brofiad o gael cyllid Ewropeaidd a'i bod yn bosibl y bydd yn gallu cynnig ei arbenigedd. Lleisiodd Frankie ei bryder ynghylch yr amser sydd ei angen i lunio cynnig o'r fath. Awgrymodd Kate Williamson y gallai fod yn bosibl cael cymorth gan Swyddogion Ariannu 3-Agency.

CAM GWEITHREDU 10. Bydd Frankie yn trafod cyllid Ewropeaidd gyda Sŵ Caer, gan geisio cael cymorth gan Swyddogion 3-Agency os bydd angen.

Nododd Sean McHugh fod Seasearch wedi cael arian i fonitro cimychiaid y môr ac awgrymodd y gellid cynnal prosiect tebyg mewn perthynas â morfeirch brodorol.

CAM GWEITHREDU 11. Bydd Sean McHugh yn anfon manylion cyswllt Seasearch ymlaen at Frankie ac edrych ar gyllid Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru ar gyfer prosiect tebyg.

Awgrymodd Trevor Dines y gellid ychwanegu'r ddwy rywogaeth at y rhestr A42 pan adolygir y rhestr a'i bod yn allweddol nodi statws a maint presennol y boblogaeth.

Awgrymwyd y posibilrwydd o nawdd corfforaethol gan Paul Henderson. Cytunodd Amy Mulkern y byddai'n n cysylltu â Sŵ Môr Môn i drafod y mater hwn y tu allan i'r cyfarfod.

CAM GWEITHREDU 12. Bydd Amy Mulkern yn rhoi cyngor i Frankie ar gael nawdd corfforaethol

Nododd Nigel Ajax Lewis y gallai fod yn bosibl edrych ar y mapiau is-sirol o hanes naturiol Cymru a luniwyd yn ystod Oes Fictoria, a all nodi dosbarthiad morfeirch.

CAM GWEITHREDU 13. Bydd Nigel Ajax Lewis yn adolygu cofnodion hanesyddol i weld a oes unrhyw gofnodion o forfeirch.

Papur 3: Fframwaith Addysg Forol: Cyflwynwyd gan Hazel Drewett

Cyflwynodd Hazel y papur yn absenoldeb Aethne ac esboniodd fod Aethne Cook (CCGC) yn ymwneud â GEMS (Grŵp Safleoedd Morol Ewropeaidd) yng Nghymru, gan hwyluso ymagwedd gydgyssylltiedig at addysg forol yn y sector addysg ffurfiol yng Nghymru (yn yr ystafell ddisbarth a'r tu allan iddi).

Mae CCGC yn cymryd rhan yn y fenter uchod ac mae wedi gosod contract am astudiaeth sy'n edrych ar gwricwlwm newydd Cymru (cynnwys a pholisïau addysg) i weld lle y gallai'r defnydd o'r amgylchedd morol roi cyfle i fodloni gofynion y cwricwlwm ar y lefel gynradd (pob pwnc) a'r lefel uwchradd (mewn rhai pynciau).

Cynhaliodd Aethne a Siobhan Hayward (cynghorydd addysg CCGC) gyfarfod gyda'r Grid Cenedlaethol ar gyfer Dysgu yn ddiweddar ynghylch egwyddorion y Fframwaith Addysg Forol, a hefyd ynghylch y posibilrwydd o ddefnyddio gwefan y Grid Cenedlaethol ar gyfer Dysgu (<http://www.ngfl-cymru.org.uk>) fel y storfa ar-lein/dolen i wefannau eraill ar gyfer gwybodaeth a chymorth sy'n ymwneud â'r môr. Cafwyd ymateb cadarnhaol ac mae'r Grid Cenedlaethol ar gyfer Dysgu wedi cytuno i gynnwys tudalen Marine Splash ar ei wefan a fydd yn hyrwyddo deunyddiau adnoddau addysgol morol presennol (y mae gan CCGC fegaddata ar eu cyfer) a hefyd ddolenni i wefannau perthnasol eraill.

Gan gyfeirio at y papur, nododd Hazel, o edrych ar y maes llafur ar gyfer pynciau TGA a TGAU (Bioleg a Gwyddoniaeth yn bennaf), ei bod yn ddiddorol nodi'r dysgu ehangach roedd angen i fyfyrwyr eu hastudio. O edrych arno o safbwynt morol, roedd rhai agweddau ar y meysydd llafur yn berthnasol. O edrych arno o safbwynt yr amgylchedd naturiol yn gyffredinol (h.y. nid o safbwynt morol yn unig), roedd rhagor o gysylltiadau i'w gwneud.

Trosglwyddodd Hazel neges Aethne ei bod yn bwysig tynnu sylw Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru at y cyfle hwn. Yn benodol nodwyd y pwyntiau canlynol:

- 1) Hysbysir Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru o'r dysgu cyd-destunol ehangach ar feysydd llafur TGA/TGAU (a'i berthnasedd i Cymru Fyw)
- 2) Bydd Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru yn trafod sut y gellir cefnogi'r fenter ddysgu am fod llawer o'r profiad ymarferol yn perthyn i sefydliadau sy'n aelodau o Bartneriaeth Bioamrywiaeth Cymru yng Nghymru. Mae llawer o aelodau o Bartneriaeth Bioamrywiaeth Cymru yn gwneud cryn dipyn o waith addysgol (RSPB, Ymddiriedolaethau Bywyd Gwyllt, Amgueddfa Genedlaethol Cymru a llawer mwy) ac mae'n bwysig bod hyn yn cael ei gydnabod.

Wedyn rhoddodd Diana a Lizzie Webster y newyddion diweddaraf am y gweithdy a gynhelir yn ystod Cynhadledd Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru sy'n canolbwyntio ar addysg, a redir gan Tina Hawkins o Adran Plant, Addysg, Dysgu Gydol Oes a Sgiliau Llywodraeth Cynulliad Cymru a nododd fod Tina yn awyddus i weithio gyda Aethne ac eraill i ddatblygu'r rhaglen hon.

Argymhellodd Lizzie y gellid gwneud hyn drwy roi capasiti ychwanegol i athrawon, efallai drwy ymarfer paru yn yr ystafell ddosbarth yn cynnwys athrawon ac arbenigwr yn y pwnc dan sylw. Fodd bynnag, nodwyd y byddai problemau yn ymwneud â chapasiti yn y sefydliadau llai o faint yn cyfyngu ar eu gallu i helpu yn hyn o beth. Roedd Trevor

Dines o blaid y fenter ond nododd na allai Plantlife gyflenwi swyddogion addysg ar hyn o bryd.

Hysbysodd Paul Henderson y cyfarfod fod Dŵr Cymru eisoes yn cynnal prosiect tebyg drwy nifer o ganolfannau addysg lle mae'n cyflogi staff proffesiynol i ddarparu addysg sy'n seiliedig ar y cwricwlwm a chytunodd y byddai'n fodlon argymhell cydweithwyr â'r arbenigedd angenrheidiol i helpu i ddatblygu'r rhaglen hon.

CAM GWEITHREDU 14. Bydd Paul Henderson yn rhoi cysylltiadau addysg Dŵr Cymru i Aethne.

Nododd Kate Williamson fod Swyddog Garddio Bywyd Gwyllt mewn swydd ar hyn o bryd yng ngogledd Cymru a bod ganddo arbenigedd yn y maes hwn a nododd y byddai hi'n fodlon ymuno â'r fenter.

CAM GWEITHREDU 15. Bydd Kate Williamson yn rhoi cyswllt Garddio Bywyd Gwyllt i Aethne.

Dilynwyd hyn gan drafodaeth ynghylch y gwahanol ffyrdd y gellid cyflawni'r rhaglen hon megis drwy sesiynau un i un gydag athrawon, arbenigwyr yn mynd i mewn i ysgolion neu drwy ddarparu adnoddau ar-lein. Nododd Paul fod Dŵr Cymru yn cynnal rhaglen secondio ar hyn o bryd lle mae athrawon yn cael eu secondio am gyfnod penodol er mwyn datblygu eu sgiliau ac yn dychwelyd wedyn i'w swyddi blaenorol.

Awgrymodd Kate y dylid llunio rhestr o bobl mewn sefydliadau unigol a all fynd i mewn i ysgolion a'r pynciau y gallant siarad amdanynt. Awgrymwyd y byddai hyn, ynghyd â rhestr o'r hyn y gellid ei alw yn adnoddau addysgol, yn ddefnyddiol.

Nododd Andy Mackie fod Amgueddfa Genedlaethol Cymru wedi bod yn cynnal rhaglen allgymorth ar gyfer ysgolion ers tair blynedd a fu'n llwyddiannus iawn. Mae'r Amgueddfa hefyd yn darparu adnoddau dwyieithog gan gynnwys adnodd 'Archwilio Gwely'r Môr'. Nododd Sean Christian fod gan RSPB Cymru adnoddau addysg a'i bod yn cymryd rhan mewn mentrau 'y tu allan i'r dosbarth' a'i bod yn cynnal rhaglen addysgu maes lwyddiannus hefyd mewn sawl safle ledled Cymru.

Argymhellodd Diana wedyn y dylid sefydlu gweithgor bach i ddatblygu'r cynigion, a all roi adborth wedyn yn SG13 ym mis Chwefror y flwyddyn nesaf. Gofynnodd Diana a fyddai Aethne yn gallu arwain y gwaith o gyflawni'r cam gweithredu hwn. Nododd Hazel ei bod yn credu y byddai Aethne yn gallu gweithio gyda'r grŵp i nodi rhannau o feysydd llafur sy'n berthnasol i'r amgylchedd naturiol ond na fyddai'n gallu arwain.

CAM GWEITHREDU 16. Bydd Aethne a Tina Hawkins yn sefydlu'r grŵp menter ddysgu gychwynol i ddod â'r holl unigolion ac adnoddau perthnasol at ei gilydd.

CAM GWEITHREDU 17. Bydd pawb yn nodi swyddogion addysg ac adnoddau yn eu gwahanol sefydliadau y gellid eu defnyddio i ddatblygu gwaith y grŵp menter ddysgu a bwydo'r rhain i'r tîm cymorth (Alys Edwards, a.edwards@welshwildlife.org)

Nododd Kate Williamson y byddai angen i adnoddau addysg fod yn ddwyieithog a nododd Diana y byddai Llywodraeth Cynulliad Cymru/CCGC yn ymchwilio i hyn fel y bo'n briodol.

CAM GWEITHREDU 18. Bydd Llywodraeth Cynulliad Cymru/CCGC yn ymchwilio i sut y gellir darparu adnoddau dwyieithog i'r tîm menter ddysgu pan nodir deunyddiau uniaith.

Papur i Nodyn A: Y Diweddaraf am Rywogaethau Anffrodorol Ymledol (INNS) Bill Somerfield

Cyflwynodd Diana y papur yn absenoldeb Bill a nododd, er y bydd Bill yn gadael ei swydd yn fuan, y bydd yn parhau i gadeirio'r grŵp INNS yn y byrdymor, i sicrhau parhad.

Gofynnodd Trevor Dines am i'r broses o fwydo gwybodaeth fod yn un ddwyffordd a nododd fod angen trosglwyddo gwybodaeth am rywogaethau anffrodorol ymledol i gofnodwyr is-siroedd. Nododd Diana fod grŵp INNS yn cyfarfod ym mis Tachwedd ac y bydd yn bwydo'r wybodaeth hon i Bill.

Gofynnodd Kate Williamson pam roedd data yn cael ei fwydo i grŵp INNS ac nid i'r Canolfannau Cofnodion Lleol. Eglurodd Diana y dylid anfon unrhyw gamau sy'n cael eu cymryd o ran rhywogaethau anffrodorol ymledol i'r grŵp INNS ac y dylid anfon cofnodion data i'r Canolfannau Cofnodion Lleol. Nododd Roy fod gwaith yn mynd rhagddo i edrych ar gryfhau'r cysylltiadau rhwng grwpiau a phwysleisiodd Trevor bwysigrwydd bwydo data i'r Canolfannau Cofnodion Lleol a'r Cofnodwyr Sirol, gan nodi, hefyd, y byddai'n ddefnyddiol iawn trefnu'r rhestr yn ôl grŵp tacsonomig.

CAM GWEITHREDU 19. Bydd pawb yn sicrhau yr anfonir cofnodion rhywogaethau anffrodorol ymledol i'r Ganolfan Cofnodion Lleol berthnasol ac yr anfonir camau gweithredu i grŵp craidd INNS (William.Somerfield@Wales.GSI.Gov.UK) a'r grŵp rhanbarthol priodol.

CAM GWEITHREDU 20. Bydd grwpiau INNS yn rhoi data rhywogaethau anffrodorol ymledol i'r Canolfannau Cofnodion Lleol ac fe'i dosberthir gan y Canolfannau Cofnodion Lleol i gofnodwyr yr is-siroedd.

CAM GWEITHREDU 21. Bydd Grŵp INNS Cymru (Bill Somerfield) yn ailwampio'r cynllun gweithredu er mwyn ei drefnu yn ôl grŵp tacsonomig.

CAM GWEITHREDU 22. Bydd Grŵp INNS Cymru yn adnewyddu'r gydberthynas rhwng y grwpiau INNS cenedlaethol a rhanbarthol yng Nghymru yng ngoleuni Cymru Fyw (Bill Somerfield/Steve Jackson).

Papur i Nodyn B: Y Diweddaraf am Droseddau Bywyd Gwyllt: Y Sarsiant Ian Guildford

Estynnodd Diana groeso i Ian a nododd fformat newydd y papur, gan gynnwys crynodeb o achosion a gofynnodd am i'r adroddiadau hyn barhau i gael eu cyflwyno yn y fformat hwn. Tynnodd Ian sylw'r grŵp at y lefel y troseddu yn ymwneud â bywyd gwyllt sy'n gysylltiedig â masnach, gan nodi bod Cymru bellach yn allforio ac yn mewnfario rhywogaethau wedi'u masnachu'n anghyfreithlon, gan dynnu sylw at achos Jeffrey Landrum, a arestiwyd ac a gafwyd yn euog o geisio smyglo wyau hebogau tramor i'r Dwyrain Canol. Amlygodd yr achos hwn gyd-destun rhyngwladol troseddau bywyd gwyllt a ystyrir yn aml yn fater lleol. Er mwyn pwysleisio'r dimensiwn rhyngwladol, bydd grŵp troseddau bywyd gwyllt y DU yn cyfarfod yn yr Hag â saith gwlad arall i drafod mentrau sy'n ymwneud â throseddau bywyd gwyllt a'u rhoi ar waith.

Sefydlwyd y Gweithgor Gorfodi Bywyd Gwyllt yng Nghymru a bydd yn cynnal cyfarfod agoriadol Ddydd Llun 29^{ain} o fis Tachwedd.

Llongyfarchodd Sean Christian yr heddlu ac eraill a fu'n ymwneud ag erlyn achos Landrum a sicrhau bod y ddedfryd a gyhoeddwyd yn un sylweddol. Hysbysodd Ian y grŵp fod yn rhaid canmol Andy Macmillan o'r Uned Troseddau Bywyd Gwyllt Genedlaethol (NWCU) a sicrhodd fod Landrum yn cael ei ddyfarnu'n euog a nododd fod lefelau staffio yn yr NWCU ar hyn o bryd yn cynnwys tri swyddog sy'n gofalu am Gymru, Lloegr a'r Alban. Gofynnodd Sean a oedd y swyddi hyn yn ddiogel o ran cyllid am fod yr uned yn bwysig iawn i waith RSPB ac atebodd Ian ei bod yn bosibl y byddai'r swyddi hyn mewn perygl am eu bod yn cael eu cyllido ar y cyd gan Defra a heddluoedd y DU, y byddai cyllid pob un ohonynt yn cael ei leihau. Ailbwysleisiodd Ian bwysigrwydd cael un pwynt cyswllt canolog ac arbenigedd canolog o ran troseddau bywyd gwyllt. Diolchodd Diana i Ian a nododd fod Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru yn ddiolchgar iawn am waith yr NWCU.

CAM GWEITHREDU 23. Bydd Ian yn parhau i gynnwys enghreifftiau o achosion o droseddau bywyd gwyllt wrth roi'r newyddion diweddaraf am Droseddau Bywyd Gwyllt i Grŵp Llywio Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru yn y dyfodol.

Papur i Nodyn C: Camau Gweithredu Grŵp Swyddogion Bioamrywiaeth Awdurdodau Lleol a Pharciau Cenedlaethol: Richard May ar ran Cynlluniau Gweithredu Bioamrywiaeth Lleol yng Nghymru

Cyflwynodd Richard May y papur a nododd mai nod y papur oedd tynnu sylw at waith Swyddogion Bioamrywiaeth Awdurdodau Lleol a Pharciau Cenedlaethol yng Nghymru

nawr ac yn y dyfodol. Cydnabuwyd bod y gwaith a oedd yn dal i fynd rhagddo yn ddefnyddiol iawn a thynnwyd sylw at gynllun gwobrwyo Castell-nedd Port Talbot ar gyfer swyddogion cynllunio a fu'n rhedeg am y tair blynedd diwethaf. Croesawodd Diana y dull gweithredu hwn a gofynnodd a ellid ei gopïo. Nododd Richard y byddai'n bosibl copïo'r dull gweithredu hwn mewn sefydliadau eraill yn ogystal ag Awdurdodau Lleol ac y byddai cyd-destun ar gyfer y syniad yn ddefnyddiol. Gofynnodd Kate Williamson a ellid trosglwyddo'r syniad hwn i'r Hyrwyddwyr Bioamrywiaeth a chytunodd Diana y byddai Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru yn trafod y syniad yn ystod yr ymweliadau nesaf ag Awdurdodau Lleol o ran Dyletswydd Deddf yr Amgylchedd Naturiol a Chymunedau Gwledig

CAM GWEITHREDU 24. Bydd Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru yn codi'r syniad o wobrau cynllunio gyda hyrwyddwyr bioamrywiaeth yn yr ymweliadau arfaethedig.

CAM GWEITHREDU 25. Bydd Richard yn cysylltu â Catrin Evans yng Nghastell-nedd Port Talbot i lunio amlinelliad byr o'r cynllun gwobrwyo a ddefnyddir yng nghyfarfodydd Hyrwyddwyr Bioamrywiaeth.

Nododd Trevor Dines fod y Cynlluniau Gweithredu Bioamrywiaeth Lleol wedi cael hyfforddiant ar sut i adnabod cardwenyn 'Bombus Sylvarum' a gofynnodd a fyddai gan y Cynlluniau Gweithredu Bioamrywiaeth Lleol ddiddordeb mewn cael hyfforddiant ychwanegol o ran tacsonau eraill, gan gyfeirio at gynllun prentisiaid cenneg fel enghraifft.

CAM GWEITHREDU 26. Bydd pawb yn anfon manylion cynlluniau adnabod rhywogaethau a gweithdai hyfforddi o'ch sefydliad i Sean (s.mchugh@welshwildlife.org) i'w dosbarthu i swyddogion Cynlluniau Gweithredu Bioamrywiaeth Lleol.

Diolchodd Diana i Richard am lunio'r papur a gofynnodd am i'r wybodaeth ddiweddaraf am y cynnydd a wnaed o ran Cynlluniau Gweithredu Bioamrywiaeth Lleol a gyflwynir i Grŵp Llywio Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru gael eu cynnwys ar gyfer pob yn ail gyfarfod o'r grŵp llywio.

CAM GWEITHREDU 27. Bydd Tîm Cymorth Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru yn sicrhau y gwahoddir i gynrychiolydd Cynlluniau Gweithredu Bioamrywiaeth Lleol gynnwys y wybodaeth ddiweddaraf am y cynnydd a wnaed o ran Cynlluniau Gweithredu Bioamrywiaeth Lleol fel eitem ym mhob yn ail gyfarfod o'r Grŵp Llywio.

Papur i Nodyn D: Y Diweddaraf am yr Is-Grŵp Bioamrywiaeth a Busnes: Amy Mulkern

Cyflwynodd Amy Mulkern y papur a hysbysodd y grŵp mai nod y papur oedd dwyn ynghyd gamau gweithredu blaenorol a nodwyd gan y grŵp yn barod i'w bwydo i Cymru Fyw. Nododd Amy fod y dirwasgiad a'r penderfyniad i ddiddymu rhaglen fusnes Rhwydwaith Arena wedi effeithio ar waith y grŵp ac y byddai'r papur hwn a'r fframwaith cysyniadol yn gyfraniadau defnyddiol at Cymru Fyw. Y prif faterion a nodwyd gan y grŵp oedd diffyg cyfathrebu rhwng busnesau a'r sector 'bioamrywiaeth' a'r angen i lunio 'achos busnes' ar gyfer bioamrywiaeth. Hysbysodd Amy y grŵp fod porth busnes a bioamrywiaeth wedi'i sefydlu ar wefan Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru a oedd yn cynnwys achosion busnes ond bod angen astudiaethau achos ychwanegol gan bartneriaid a oedd yn gweithio gyda'r sector busnes o hyd. (Dolen:

<http://www.biodiversitywales.org.uk/businesses-44.aspx>)

CAM GWEITHREDU 28. Bydd pawb yn anfon astudiaethau achos o gydweithredu rhwng y sector cyhoeddus a'r sector preifat at Sean McHugh (s.mchugh@welshwildlife.org) i'w cynnwys ar wefan Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru.

CAM GWEITHREDU 29. Bydd pawb yn anfon manylion y gwasanaethau a ddarperir gan eu sefydliadau i'r sector busnes at Amy Mulkern (AmyMulkern@wildlifetrustswales.org).

Nododd Amy fod angen dilysu cysylltiadau â gwasanaethau busnes a bioamrywiaeth o gofio'r cyfyngiadau ariannol a'r cyfyngiadau amser mewn llawer o sefydliadau ar hyn o bryd.

Papur i Nodyn E: Fframwaith Cysyniadol ar gyfer Ennyn Diddordeb Busnesau mewn Bioamrywiaeth yng Nghymru: Amy Mulkern

Cyflwynodd Amy yr ail bapur gan amlinellu'r fframwaith cysyniadol ar gyfer ymgysylltu â busnesau a hysbysodd y grŵp, pe câi ei gymeradwyo, y câi ei fwydo i ffrwd waith Partneriaeth Cymru Fyw. Wedyn gofynnodd Diana i'r grŵp gyflwyno sylwadau.

Cytunodd Paul Henderson ei bod yn anodd dod o hyd i ymgynghorwyr a darparwyr gwasanaethau a byddai'n ddefnyddiol cael adnodd canolog i helpu gyda hyn. Cytunwyd bod angen tynnu sylw at broblemau yn gynnar a chyfeiriodd Paul at ddau lwybr caffael defnyddiol; Achilles (<http://www.achilles.com/en/>) a GwerthwchiGymru (<https://www.sell2wales.co.uk/>).

Gofynnodd Trevor Dines a oes fframwaith ar gael ar gyfer ymgysylltu â busnesau amaeth, yn enwedig â chwmnïau mwy o faint e.e. Massey Ferguson, Monsanto, cwmnïau chwynladdwyr mawr, i fynd i'r afael â materion megis y risg gemegol i rywogaethau sydd mewn perygl. Hysbysodd Amy y grŵp fod hyn yn her a bod ymgysylltu fel arfer yn digwydd drwy sefydliadau unigol gan ddefnyddio cynlluniau mewnol megis Prosiect Anifeiliaid Pori (GAP). Ni fu unrhyw ryngweithio ffurfiol rhwng

Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru hyd yma ac nid yw Grŵp Rhanddeiliaid cemegol Defra, y mae Amy yn aelod ohono, yn ystyried effaith chwynladdwyr.

Hysbysodd Amy y grŵp y byddai cyfarfod nesaf yr is-grŵp busnes a bioamrywiaeth yn cael ei gynnal ar 17^{eg} o fis Tachwedd yn y Drenewydd a bod croeso i bawb ddod iddo. Bydd Andy Schofield sy'n arwain ffrwd waith partneriaeth Cymru Fyw yn bresennol a bydd yn rhoi trosolwg o'r Fframwaith Amgylchedd Naturiol yn y cyfarfod.

CAM GWEITHREDU 30. Bydd pawb yn nodi'r cyfarfod ar 17^{eg} ac yn hysbysu Amy os oes ganddynt ddi-ddordeb mewn cyfrannu at y grŵp neu fynd i'r cyfarfod uchod.

Cadarnhawyd mai'r Fframwaith Cysyniadol yw cyfraniad busnes a bioamrywiaeth Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru at ffrwd waith partneriaeth 'Cymru Fyw'.

Papur i Nodyn F: Natur Cymru: Huw Jenkins

Cyflwynodd Diana y papur a gofynnodd i'r grŵp gymeradwyo'r gwasanaethau ychwanegol a gynigir gan Natur Cymru. Hysbysodd y grŵp fod Llywodraeth Cynulliad Cymru wedi cytuno yn flaenorol i roi mwy o gymorth ariannol i Natur Cymru ac y gallai'r cymorth hwn barhau, pe cytunid ar gamau gweithredu ychwanegol addas â Phartneriaeth Bioamrywiaeth Cymru. Croesawodd Trevor Dines y syniad o Natur Cymru yn llunio adroddiadau ar ran Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru.

CAM GWEITHREDU 31. Bydd pawb yn rhoi gwybod i Huw Jenkins (huw.naturcymru@btinternet.com) am awgrymiadau ar gyfer ymgyrchoedd, erthyglau neu fewnosodiadau a/neu syniadau ar gyfer adroddiadau posibl y gallai Natur Cymru eu llunio ar ran aelodau Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru.

Papur i Nodyn G: Creu Coetiroedd Newydd i Gymru: Michelle van-Velzen

Ni allai Michelle ddod i'r cyfarfod ac anfonodd ei hymddiheuriadau. Yn ei habsenoldeb, cyflwynodd Diana y papur a hysbysodd y grŵp fod adnodd gwyllo mapiau ar gael drwy wefan Comisiwn Coedwigaeth Cymru (Dolen: http://maps.forestry.gov.uk/imf/imf.jsp?site=fcwales_ext)

Nododd Paul Henderson fod ganddo ddi-ddordeb mewn cyfleoedd posibl i gael gafael ar grantiau ond gofynnodd a oedd y Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr wedi'i hystyried wrth ddatblygu'r prosiect. Hysbysodd Diana fod gwaith yn dal i gael ei wneud ar rai ardaloedd coch a bod gweithgarwch o amgylch cyrff dŵr yn cael ei ystyried mewn cydweithrediad â'r Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr. Nododd Nigel Ajax Lewis fod y cynllun drafft yn cynnwys cynefinoedd â blaenoriaeth a fapiwyd gan CCGC (e.e. morfa heli, gwastadeddau llaid) a bod angen rhoi sylw i hyn.

Gofynnodd Paul pa gymysgedd o goetir brodorol a ystyriwyd yn y broses mapio coetiroedd/coedwigoedd. Nododd Clive Walmsley ei fod yn cynnwys 75% o goetir brodorol a 25% o goetir amlbwrpas. Nododd Richard May, er bod y dadansoddiad wedi cynnwys cynefinoedd â blaenoriaeth nad oedd unrhyw gyfeiriad at safleoedd SINC Awdurdodau Lleol, ac y dylid ystyried y safleoedd hyn hefyd.

Gofynnodd Trevor Dines a oedd arian o raglenni coetir presennol yn cael ei ddefnyddio i ariannu costau rheoli'r fenter a nododd fod angen parhau i reoli'r safleoedd hyn. Cytunodd Diana i ofyn i Michelle am eglurhad o'r materion hyn a rhoi adborth i'r grŵp.

CAM GWEITHREDU 32. Bydd pawb yn rhoi adborth ar y papur a'r map strategol drafft i Michelle van-Velzen (michelle.van-velzen@forestry.gsi.gov.uk).

CAM GWEITHREDU 33. Bydd Diana Reynolds yn gofyn i Michelle van-Velzen am eglurhad o'r dull ariannu a'r defnydd o gysylltiadau'r Gyfarwyddeb Fframwaith Dŵr, safleoedd SINC a chynefinoedd â blaenoriaeth CCGC.

Nododd Roy Tapping, wrth ddelio â mapiau o ddsbarthiad rhywogaethau, fod yr allbynnau yn adlewyrchu ansawdd y data a fwydwyd i mewn a nododd fod diffyg data ar rywogaethau a allai helpu i wneud y mapiau hyn yn fwy defnyddiol yn lleol ac yn strategol.

CAM GWEITHREDU 34. Bydd Roy Tapping yn cychwyn trafodaethau ynghylch mapiau o ddsbarthiad rhywogaethau gyda'r Gyfarwyddeb Fframwaith Dŵr (Michelle van-Velzen).

Papur i Nodyn H: Sicrhau y rhoddir sylw priodol i gynefinoedd a rhywogaethau ar restr adran 42 yn y broses rheoli datblygu: Hazel Drewett

Cyflwynodd Hazel y papur a hysbysodd y grŵp y câi'r paragraff diwygiedig ynghylch ystyried cynefinoedd a rhywogaethau ar restr adran 42 ei gynnwys fel un safonol ym mhob ymateb i ymgynghoriad a roddir gan CCGC. Ychwanegwyd y paragraff diwygiedig i annog Awdurdodau Lleol i ystyried sylwadau eu hecolegwyr eu hunain a chyrrff anllywodraethol wrth ystyried ceisiadau cynllunio.

Dilynwyd hyn gan drafodaeth ynghylch addasrwydd y paragraff ac a oedd angen gwneud unrhyw newidiadau. Argymhellodd Richard May y dylid ychwanegu cyfeiriad at TAN 5 a chytunwyd y byddai hynny yn cael ei wneud. Gofynnodd Trevor am i Plantlife gael ei gynnwys ar y rhestr o gyrrff anllywodraethol cymeradwy a chytunodd Hazel i'w gynnwys.

Gofynnodd Roy Tapping a oedd achos dros lunio rhestr o sefydliadau cymeradwy y gellid ymgynghori â hwy. Atebodd Diana, er y gallai hynny fod yn ddefnyddiol yn y tymor hwy, ei fod yn codi problemau achos, wrth geisio llunio rhestr gynhwysfawr o ymgynghoreion, mae'n anochel y byddai rhywun yn cael ei hepgor, am y byddai ymgynghoreion cymeradwy yn dibynnu ar y lleoliad a'r math o ddatblygiad sy'n cael ei

ystyried. Gofynnodd Richard May a fyddai'n bosibl i Ecolegydd yr Awdurdod Lleol gadw'r rhestr hon. Awgrymodd Clive Walmsley y byddai'n fwy priodol i staff rhanbarthol CCGC wneud argymhellion ar gyfer ymgynghoreion penodol yng ngorff ymateb CCGC a derbyniwyd hyn.

Awgrymodd Trevor Dines y byddai'n fwy priodol cynnwys sylw yn cyfeirio swyddogion cynllunio at y Canolfannau Cofnodion Lleol yn debyg i "...ceisio cyngor pellach posibl yn seiliedig ar wybodaeth gan y Canolfannau Cofnodion Lleol". Fodd bynnag, nododd Richard May y byddai ecolegwyr Awdurdodau Lleol eu hunain yn defnyddio'r Canolfannau Cofnodion Lleol wrth lunio ymatebion ac felly nad oedd angen yr ychwanegiad hwn.

Nododd Hazel hefyd fod cyfarfodydd cyswllt cynllunio yn cael eu cynnal yn rheolaidd rhwng CCGC ac Awdurdodau Lleol a fyddai'n helpu i sicrhau bod y broses yn parhau i gael ei gwella.

CAM GWEITHREDU 35. Bydd Hazel Drewett yn diwygio paragraff cynllunio A42 CCGC i gynnwys cyfeiriad at TAN 5 ac yn cynnwys Plantlife ar y rhestr o ymgynghoreion cymeradwy.

CAM GWEITHREDU 36. Bydd Hazel Drewett yn atgoffa staff rhanbarthol CCGC i ychwanegu cyrff priodol ar gyfer pob ymgynghoriad o dan A42.

CAM GWEITHREDU 37. Bydd Ecolegwyr Awdurdodau Lleol yn sicrhau bod data Canolfannau Cofnodion Lleol yn cael ei ystyried fel rhan o'u cyngor/ymatebion i geisiadau cynllunio.

Papur i Nodyn I: Cynrychiolaeth Academiaidd ar Grwpiau Ecosystemau: Tîm Cymorth Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru

Cyflwynodd Diana y papur a nododd nad oedd gan y gymuned ymchwil gynrychiolaeth ar y Grwpiau o Arbenigwyr ar Rywogaethau/Ecosystemau. Hysbyswyd y grŵp fod tîm cymorth Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru, gyda chymorth Shaun Russell, wedi bod yn ceisio cynyddu cynrychiolaeth ar y grwpiau hyn ac y câi'r camau nesaf eu hamlinellu erbyn diwedd y flwyddyn.

Nododd Alys Edwards fod ymateb cadarnhaol iawn wedi'i dderbyn hyd yma a bod 24 o academyddion wedi cynnig cymryd rhan yn y grwpiau. Hysbysodd Alys y grŵp mai'r Grŵp Ecosystem Tir Ffermio Caeddig yw'r unig grŵp ar hyn o bryd nad yw wedi cynnig cymryd rhan. Nododd Diana fod y grŵp Tir Ffermio Caeddig wedi cyfarfod yn ddiweddar a'i fod wedi trafod ymestyn cylch gwaith y grŵp a allai fod o gymorth yn hyn o beth.

CAM GWEITHREDU 38. Bydd Alys Edwards yn gwneud gwaith dilynol ar gysylltiadau ymchwilwyr ôl-ddoethurol â grwpiau ecosystemau a grwpiau o arbenigwyr ar rywogaethau, gan sicrhau cydbwysedd rhwng aelodaeth lawn ac ymwneud electronig.

CAM GWEITHREDU 39. Bydd Alys Edwards yn trafod ymestyn y cylch gwaith gyda chadeirydd y Grŵp Ecosystemau Tir Ffermio Caeddig (Caryn Le-Roux) a, gyda chymorth Shaun Russell, bydd yn ystyried awgrymiadau ar gyfer academyddion i'r grŵp hwn.

Gofynnodd Paul Henderson a ddylai fod cysylltiad â phrif wyddonydd Cymru. Cytunwyd y byddai hyn yn fuddiol a bydd Diana yn rhoi sylw i'r mater hwn.

CAM GWEITHREDU 40. Bydd Diana Reynolds yn rhoi sylw i greu cysylltiad rhwng y prif wyddonydd â Grwpiau Ecosystemau gyda chydweithwyr yn Llywodraeth Cynulliad Cymru (Chris Lea).

CAM GWEITHREDU 41. Bydd Alys yn rhoi rhestr bendant o aelodau llawn a chefnogwyr electronig i Diana a Chris erbyn diwedd y flwyddyn.

Atodiad 2: Cylch Gorchwyl Drafft y Grŵp Ecosystemau

Cyflwynodd Diana y cylch gorchwyl drafft a chroesawodd sylwadau, gan nodi bod angen rhyddhau amser ar gyfer cadeiryddion ac ysgrifenyddiaethau'r grwpiau er mwyn datblygu'r gwaith hwn yn llawn.

Awgrymodd Paul Henderson y dylid edrych ar strwythur a chyllid grŵp TAG UK (www.wfduk.org) a grŵp SNIFFER (www.sniffer.org.uk) sy'n wedi bod yn effeithiol o ran hyrwyddo'r Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr ac sy'n cynnwys cangen elusennol.

CAM GWEITHREDU 42. Bydd Diana Reynolds yn ymchwilio i'r gwersi y gallai Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru eu dysgu o fforymau ymchwil amgylcheddol UK TAG a SNIFFER.

Nododd Trevor Dines fod y newid yng nghylch gwaith y grwpiau yn golygu bod angen aelodau newydd ar y grwpiau i gyflawni'r cylch gwaith ehangach newydd. Atebodd Diana fod hyn yn cael ei adlewyrchu yn y Cylch Gorchwyl drafft (ail bwynt bwled) a bod hyblygrwydd i alw am gymorth ychwanegol yn ôl yr angen. Mae rhai grwpiau ecosystemau yn awyddus i gynyddu nifer eu haelodau/datblygu aelodau newydd.

Nododd Paul Henderson ei fod yn fodlon cymryd rhan yn y Grŵp Ecosystemau Dŵr Croyw.

CAM GWEITHREDU 43. Bydd Paul Henderson yn cysylltu â Tristan Hatton-Ellis (T.Hatton-Ellis@ccw.gov.uk) ynghylch cymryd rhan yn y Grŵp Ecosystemau Dŵr Croyw.

Y Diweddaraf am Bartneriaeth Arfordir a Môr Cymru (PAMC).

Canllawiau ynghylch Dewis Safleoedd ar gyfer Parthau Cadwraeth Morol

Gofynnodd Diana i'r grŵp nodi bod y canllawiau ynghylch dewis safleoedd ar gyfer prosiect parthau cadwraeth morol yn destun ymgynghoriad ar hyn o bryd a fydd yn para tan y 26^{ain} o fis Tachwedd 2010 (Dolen:

<http://wales.gov.uk/topics/environmentcountryside/consmanagement/marinefisheries/conservation/protected/conservationzones/project/siteselection/?skip=1&lang=cy>)

CAM GWEITHREDU 44. Bydd pawb yn nodi digwyddiad ymgynghori ynghylch prosiect parthau cadwraeth morol ac ymateb fel y bo'n briodol.

Adborth Pwyllgor Sefydlog Cynllun Gweithredu Bioamrywiaeth y DU: Hazel Drewett

Rhoddodd Hazel Adborth o Bwyllgor Sefydlog Cynllun Gweithredu Bioamrywiaeth y DU a gynhaliwyd ar 4^{ydd} Hydref, y rhoddir crynodeb ohono isod:

Fframwaith Ar ôl 2010: Paratodau ar gyfer COP10 a Chynllun Strategol Newydd yr UE: nododd Martin Brasher fod Cynhadledd Partïon y Confensiwn Amrywiaeth Biolegol ar fin cael ei chynnal (18-29 Hydref). Roedd dirprwyaeth y DU yn cynnwys cynrychiolwyr Defra, JNCC, Kew ac Adrannau eraill y Llywodraeth. Roedd y Gweinyddiaeth Datganoledig wedi'u cadw mewn cysylltiad agos drwy gydol y broses baratoi. O ran Strategaeth yr UE, nododd Martin fod y Comisiwn Ewropeaidd yn gweithio ar lunio cynllun gweithredu a bod ymgynghoriad cyhoeddus yn dal i fynd rhagddo, a bod angen cyflwyno sylwadau erbyn 22 Hydref. Mae CCGC wedi ymateb i'r ymgynghoriad.

Adborth gan y Grŵp Cynghori ar Ymchwil i Fioamrywiaeth (BRAG): blaenoriaethodd cyfarfod diwethaf BRAG feysydd gwaith. Tri maes lle y cynhelid ymchwiliadau newydd:

- 1) coedwigaeth/coetir a bioamrywiaeth;
- 2) amaethyddiaeth/dyframaethu/diogelwch bwyd a bioamrywiaeth – er mwyn sicrhau bod agwedd bioamrywiaeth ar waith y Cyngor Bwyd;
- 3) systemateg a thacsonomeg.

Adolygiad o Grwpiau Cynefinoedd y DU: esboniodd Paul Rose (JNCC) fod Grwpiau Cynefinoedd y DU wedi'u sefydlu yn dilyn datganoli i grynhoi targedau o'r pedair gwlad a chyflwyno adroddiadau arnynt ar lefel y DU. Nododd fod BRIG wedi ymgynghori â'r grwpiau a rhanddeiliaid eraill a bod hyn wedi dangos bod y grwpiau yn ei chael hi'n anodd cyflawni eu hamcanion; ac nad oedd fawr ddim cefnogaeth iddynt barhau â'u gwaith. Nododd mai argymhelliaid BRIG felly oedd y dylid diddymu'r grwpiau. Rhoddodd Paul gadarnhad i John Robbs nad oedd angen rhoi unrhyw beth arall yn eu lle ar hyn o bryd. Câi llythyr ei anfon at aelodau cadeiryddion Grwpiau Cynefinoedd y DU yn diolch iddynt am eu gwasanaeth ac yn esbonio'r rhesymau dros ddiddymu'r grwpiau.

Adolygiad o Grwpiau Cynlluniau Gweithredu Cynefinoedd a Chynlluniau Gweithredu Rhywogaethau (HAP a SAP): byddai Defra yn drafftio ail lythyr i'r grwpiau HAP a SAP i esbonio y câi barn ei llunio ar y strwythurau sydd eu hangen i ategu strategaethau yn y dyfodol yn y pedair gwlad ar lefel y DU y flwyddyn nesaf ac y byddai hyn yn ystyried pa arbenigedd technegol sydd gan y grwpiau HAP a SAP ar hyn o bryd y gellid ei ddefnyddio.

At hynny trafodwyd Cynlluniau ar gyfer Cyflwyno Adroddiadau ar Fioamrywiaeth ar Lefel y DU Ar ôl 2010 ac y byddai Cynhadledd COP 10 a gynhaliwyd yn ddiweddar yn Nagoya yn dylanwadu ar hyn. Nododd nad oedd dangosyddion y DU bob amser yn ymgrynhoi'n dda oherwydd statws datganoledig Cynlluniau Gweithredu Bioamrywiaeth yng ngwledydd y DU.

Cynhelir cyfarfod nesaf grŵp llywio Cynlluniau Gweithredu Bioamrywiaeth y DU ar 4ydd Mai 2011.

Cofnodion a Chamau Gweithredu o SG11

Derbyniwyd cofnodion y cyfarfod diwethaf fel cofnod gwir o'r cyfarfod.

CAM GWEITHREDU 30. Bydd Sean McHugh yn gwneud y trefniadau ar gyfer cynhadledd 2011 gyda Phrifysgol Aberystwyth.

CAM GWEITHREDU 45. Mae Prifysgol Aberystwyth yn llawn ym mis Medi felly bydd Sean yn ymchwilio i'r posibilrwydd o ddefnyddio Coleg y Drindod Caerfyrddin ar gyfer Cynhadledd Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru 2011.

CAM GWEITHREDU 38. Bydd Tîm Cymorth Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru yn rhoadru papur SEED i grwpiau Ecosystemau a Rhywogaethau a fydd yn bwydo sylwadau i Nina Prichard i ddylanwadu ar ffrydiau arian.

nina.prichard@wales.gsi.gov.uk

Bydd Steve Chambers yn cysylltu â grwpiau ecosystemau yn uniongyrchol i gael eu hargymhellion.

CAM GWEITHREDU 46. Bydd David Parker yn cadarnhau pryd y bydd Adroddiad ar Gynlluniau Gweithredu Bioamrywiaeth y DU 2008 ar gael.

Ni fydd Adroddiad ar Gynlluniau Gweithredu Bioamrywiaeth y DU 2008 ar gael. Nodwyd problemau gyda data JNCC. Mae rhywfaint o ddata 'glân' ac mae tîm cymorth perthnasol Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru (Jan Sherry) yn edrych ar y ffordd orau o ddatblygu hyn. Diolchodd Diana i Nigel Ajax Lewis am ei ymdrechion i ddansoddi'r data.

Unrhyw Fater Arall

Tynnodd Diana sylw'r grwpiau at iSpot (www.iSpot.org.uk), sef gwefan a ddatblygwyd gan y Brifysgol Agored i annog y cyhoedd ac arbenigwyr i ddysgu a rhannu eu diddordeb mewn natur. Hoffai'r Brifysgol Agored annog cynifer o bobl â phosibl i gymryd rhan mewn iSpot ac mae cyfleuster ar gyfer cyhoeddi lluniau a disgrifiadau o fywyd gwyllt y deir ar eu traws.

CAM GWEITHREDU 46. Bydd pawb yn nodi gwefan iSpot ac yn cymryd rhan ynddi/rhoi cyhoeddusrwydd iddi fel y bo'n briodol.

Cynllun Prentisiaeth Cenneg: Trevor Dines

Nododd Diana fod costau teithio a chynhaliadau ar gael i wirfoddolwr di-dâl a chadarnhaodd fod manylion swyddogion ariannu 3-Agency wedi'u dosbarthu i Ray Woods ac Alan Hale.

CAM GWEITHREDU 47. Bydd Trevor Dines yn annog y defnydd rhagweithiol o'r opsiynau hyn ac yn drafftio adroddiad ar y cynnydd a wnaed o ran cynllun prentisiaeth Cenneg ar gyfer SG13

Cwrs UK BAP NERC, Plas Tan-y-Bwlch

Hysbysodd Diana y grŵp o'r cwrs ar y Cynllun Gweithredu Bioamrywiaeth Cenedlaethol a gynhelir rhwng 7 a 9 Chwefror 2011 ac anogodd aelodau Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru i hyrwyddo'r cwrs o fewn eu sefydliad. (Dolen: <http://www.snowdonia-npa.gov.uk>). Awgrymodd Tracey Lovering y byddai'n ddefnyddiol tynnu sylw at y cyrsiau yn ystod ymweliadau hyrwyddwyr bioamrywiaeth Awdurdodau Lleol/Awdurdodau Parc Cenedlaethol sydd ar fin cael eu cynnal.

CAM GWEITHREDU 48. Bydd pawb yn atgoffa staff yn eich sefydliad o gwrs Dyletswydd NERC ym Mhlas Tan-y-Blwch.

CAM GWEITHREDU 49. Bydd Tîm Cymorth Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru yn tynnu sylw at ymweliadau hyrwyddwyr bioamrywiaeth Awdurdodau Lleol/Awdurdodau Parc Cenedlaethol sydd ar fin cael eu cynnal.

Wedyn gofynnodd Diana i'r grŵp estyn eu dymuniadau gorau yn ffurfiol i Steve Moon, Katie-jo Luxton a Gerry Quarrell a hysbysodd y grŵp y byddai Linda Warren a hithau yn recordio cerdyn fideo i Steve ac y byddent yn cyfleu dymuniadau gorau pawb.

Strategaeth Newid yn yr Hinsawdd: Clive Walmsley

Hysbysodd Clive y grŵp i'r Strategaeth Newid yn yr Hinsawdd gael ei lansio ym mis Hydref a'i bod yn cynnwys cynllun gweithredu ar gyfer addasu. Byddai'r grŵp hefyd yn ystyried ei ymagwedd at 'Cymru Fyw' yn ei gyfarfod nesaf. Cytunwyd y byddai'n ddefnyddiol pe bai Clive yn cynnal sesiwn ar addasu, naill ai yn SG13 neu yng nghyfarfod nesaf y Grŵp Polisi.

CAM GWEITHREDU 50. Bydd Clive yn ystyried y gynulleidfa gywir ar gyfer y cyflwyniad hwn ac yn hysbysu'r cadeirydd o'r grŵp perthnasol fel y gellir ei ychwanegu at yr agenda.

Gofynnodd Sean Russell a oedd rhestr o gynefinoedd Cynlluniau Gweithredu Bioamrywiaeth a rhywogaethau cysylltiedig wedi'i llunio ar gyfer Cymru, yn debyg i'r un a luniwyd ar gyfer Lloegr. Hysbysodd Trevor Dines y grŵp y cynhelir ymarfer yn ystod y gaeaf i gwblhau'r gwaith hwn.

Holodd Richard May ynghylch statws y siarter rhannu data a hysbysodd Roy Tapping y grŵp ei fod wedi'i chymeradwyo bellach gan y Gweinidog. Bydd Fforwm Gwybodaeth Amgylcheddol Cymru (WEIF) yn cyfarfod ar 18^{fed} Rhagfyr 2010 yn Aberystwyth lle y caiff y siarter ddata ei chymeradwyo a bydd ar gael i'w defnyddio yn syth ar ôl y cyfarfod.

Rhoddodd Stuart Moodie y newyddion diweddaraf am Ddyfrffyrdd Prydain, gan hysbysu'r grŵp y bydd Dyfrffyrdd Prydain yn datblygu'n sefydliad yn y trydydd sector yn ystod y ddwy flynedd nesaf ac mai ef neu Chris John fyddai'r cyswllt.

Holodd Trevor Dines ynghylch statws rhywogaethau heb gamau gweithredu cysylltiedig na phartneriaid arweiniol a nododd y byddai'n braf cael adborth yng nghyfarfod nesaf y Grŵp o Arbenigwyr ar Rywogaethau. Nododd Diana fod y mater yn cael ei ystyried a bod Graham Oliver wedi cytuno i edrych ar rai o'r bylchau o ran partneriaid arweiniol ar ran yr Amgueddfa Hanes Naturiol a bod angen i Graham roi adborth ar hyn.

CAM GWEITHREDU 51. Bydd Sean McHugh yn cysylltu â Stephen Bladwell a Graham Oliver i weld pa gynnydd sydd wedi'i wneud o ran ei gynnig i edrych ar 'fylchau' o ran partneriaid arweiniol a rhoi adborth i Trevor.

Dyddiad y cyfarfod nesaf:

SG13 10^{fed} Chwefror 2011, Amgueddfa Genedlaethol Cymru, Caerdydd

SG14 12^{fed} Gorffennaf 2011, Swyddfeydd Llywodraeth Cynulliad Cymru, y Drenewydd

Diolchodd Diana i bawb am ddod i'r cyfarfod ac am eu gwaith caled rhwng cyfarfodydd y grwpiau llywio a daeth â'r cyfarfod i ben.